

забезпечення конфіденційності даних. Це може зробити істотний внесок у створення високоефективного та індивідуалізованого середовища навчання.

### Список використаних джерел

1. Jurs P., Špehte E. The Role of Feedback in the Distance Learning Process. *Journal of Teacher Education for Sustainability*. 2021. 23(2): 91–105. URL: <https://doi.org/10.2478/jtes-2021-0019>.
2. Denny P, Manoharan S, Speidel U, et al.: On the fairness of multiple-variant multiple-choice examinations. In: *Proceedings of the 50th ACM technical symposium on computer science education*. 2019; 462–468.
3. Martin AJ, Lazendic G: Computer-adaptive testing: Implications for students' achievement, motivation, engagement, and subjective test experience. *J Educ Psychol*. 2018; 110(1): 27–45.
4. Ляшенко, О. І., Жук, Ю. О., Ващенко, Л. С., Гривко, А. В., & Науменко, С. О. (2017). Тестові технології оцінювання компетентностей учнів..– Режим доступу: [https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/test\\_2017.pdf](https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/test_2017.pdf)

## ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Кривонос Мирослава Петрівна**

асистент

Кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій  
[krmyslava@gmail.com](mailto:krmyslava@gmail.com)

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Процес стрімкої та безперервної комп'ютеризації освіти в Україні та світі прискорює впровадження змін щодо процесу навчання інформаційно-комунікаційних технологій та електронних освітніх ресурсів. Це, в свою чергу, призводить до зміни технологій викладання і появи нових форм і методів організації навчальної та самостійної пізнавальної діяльності здобувачів освіти. В умовах швидкого розвитку комп'ютерних технологій саме від особливостей організації освітнього процесу залежить його ефективність. Адже, від того, наскільки швидко адаптуються до змін всі учасники освітнього процесу, залежатиме і результативність навчання.

Тому вивченню інформаційно-комунікаційних технологій відводиться ключове місце в сучасній освіті на всіх рівнях.

В «Тлумачному словнику з інформаційно-педагогічних технологій» інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) трактуються як «сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення й використання інформації в інтересах її користувачів» [3]. Вітчизняні науковці, зокрема,

Спірін О.М. та Морзе Н.В., також досліджували значення інформаційно-комунікаційних технологій для процесу навчання [5], [4].

Варто зазначити, що науковці виділяють певні ключові моменти в застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій в освіті:

— ІКТ як середовище. Тобто, місце, де взаємодіють між собою всі учасники освітнього процесу, де розміщується і де поширюється навчальний матеріал.

Адже наявність гаджета з підключенням до мережі Інтернет значно полегшує організацію спілкування між усіма учасниками освітнього процесу. Інформацію можна передавати і отримувати з будь-якого місця на Землі не виходячи з дому. Можна сказати, що Інтернет став величезним, постійно оновлюваним, доступним, зручним в користуванні сховищем даних. І саме завдяки мережі Інтернет та використанню ІКТ процес навчання став відкритим, доступним, персоналізованим. Викладачі і здобувачі освіти мають можливість бути на постійному зв'язку, здобувати знання в будь-який час і в будь-якому місці. ІКТ полегшують співпрацю в режимі реального часу, незалежно від географічного розташування. Соціальні мережі, месенджери та відео чати роблять спілкування миттєвим та зручним.

В умовах сьогодення досить часто здобувачі освіти поєднують процес навчання з роботою. І саме завдяки ІКТ це поєднання можна зробити більш гнучким, зекономивши при цьому час і досягнувши оптимального балансу між роботою, навчанням і особистим життям.

Викладач в деякій мірі з передавача інформації перетворився на коуча (наставника), який через процес співпраці допомагає здобувачам освіти покращувати їх продуктивність, досягати результатів у навчанні та отримувати кваліфікацію.

Тобто, ІКТ сприяють співпраці, творчому мисленню та критичному аналізу усіх учасників освітнього процесу. Вони перетворюються на повноцінне середовище, що пронизує та впливає на всі аспекти нашого життя.

— ІКТ як освітня компонента. Тобто, як навчальна дисципліна для всіх спеціальностей.

«Інформаційно-комунікаційні технології» є обов'язковою компонентою для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми кожної спеціальності сучасного ЗВО.

Метою вивчення даної освітньої компоненти є:

- засвоєння базових знань з інформаційних технологій;
- формування в здобувачів освіти сучасного рівня інформаційної культури та комп'ютерної грамотності;
- набуття практичних навичок роботи на сучасній комп'ютерній техніці.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- розкрити значення основ інформаційної культури та комп'ютерної грамотності в загальній і професійній освіті людини, вплив засобів сучасних

інформаційно-комунікаційних технологій на науково-технічний і соціально-економічний розвиток суспільства;

- показати практичну значимість методів і засобів сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, можливості їх застосування до розв'язування найрізноманітніших гуманітарних, технічних і наукових проблем;

- сформувати у здобувачів освіти достатні знання, вміння і навички, необхідні для практичного застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у своїй майбутній професійній діяльності.

Зазначимо, що ІКТ мотивують викладачів переходити від традиційних методів викладання до більш інтерактивних, дозволяють персоналізувати навчання відповідно до потреб та індивідуального темпу кожного здобувача освіти, допомагають розвивати навички критичного мислення, вирішення проблем, творчості та спілкування в цифровому середовищі всім учасникам освітнього процесу.

Важливо зазначити, що інтеграція ІКТ в освіту потребує ретельної підготовки викладачів. Освітняни повинні постійно розвиватися, вдосконалювати свої навички та бути в курсі останніх педагогічних методик. Саме ІКТ відкривають доступ до онлайн-курсів, вебінарів та інших ресурсів для професійного розвитку викладачів.

— ІКТ як засіб вирішення педагогічних завдань. Тобто, як потужний інструмент для покращення якості освіти.

Інноваційні та ефективні інструменти для усіх учасників освітнього процесу, які пропонують нам ІКТ, сприяють у вирішенні типових педагогічних проблем. Зокрема:

- підвищення мотивації здобувачів освіти (використання відео, ігор, симуляцій, щоб зробити навчання більш захоплюючим і цікавим);

- покращення рівня засвоєння знань (візуалізація інформації, використання мультимедіа, інтерактивні завдання, тести тощо);

- розвиток критичного мислення (використання проблемних завдань, проєктів, онлайн-форумів, дискусій тощо);

- розвиток навичок вирішення проблем (пошук, знаходження та аналіз інформації з різних джерел);

- робота в команді (використання онлайн-платформ, документів Google та інших інструментів для співпраці, спільна робота над проєктами, онлайн-спільноти тощо);

- індивідуалізація навчання (адаптивні навчальні системи, онлайн-ресурси та платформи);

- підтримка здобувачів освіти з особливими потребами (спеціальні програмні забезпечення та допоміжні технології, які можуть допомогти здобувачам освіти з різними потребами).

Варто зазначити, що завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій значно збільшився фонд дидактичних матеріалів в

електронній формі. Адже викладачі вміють і можуть розміщувати власні методичні розробки в Інтернеті, охоче діляться своїми напрацюваннями з колегами і здобувачами освіти. На сьогодні маємо безліч різноманітних мультимедійних курсів, навчальних ігор, презентацій, тренажерів та тестів, відео занять тощо. Окрім того, можна відмітити суттєве покращення якості самих розробок, що відбувається через такі чинники: доступність потужних й різноманітних педагогічних інструментів для реалізації власних ідей, удосконалення підходів до структурування, подання й відтворення інформації, використання нових прийомів подання інформації, інтеграції різних складових у одному засобі тощо.

Таким чином, можна відмітити, що ІКТ дають можливість для безперервного навчання та самоосвіти протягом життя.

Проте, хоча ІКТ і мають безліч переваг у використанні їх у освітньому процесі, вони мають і ряд суттєвих недоліків, на які варто зважати. Виділимо, на нашу думку, найбільш актуальні:

— надмірне використання сучасних інформаційних технологій, і як наслідок, проблеми зі здоров'ям і виникнення залежності;

— кібератаки, кібершахрайство, кібербулінг, фішинг та інші небезпечні ризики;

— не однакові можливості доступу до ІКТ, і як наслідок, поглиблення нерівності в суспільстві;

— етичні проблеми (питання приватності, свободи слова тощо);

— дезінформація та фейкові новини;

— вплив на навколишнє середовище (виробництво, використання та утилізація ІКТ-пристроїв може негативно впливати на довкілля);

— зміни на ринку праці (втрата робочих місць через надмірну автоматизацію і швидкий розвиток штучного інтелекту).

Проте, враховуючи як переваги, так і недоліки ІКТ, важливо використовувати їх відповідально та етично.

Разом із тим сучасна система освіти повинна розширювати інновації і розвивати дослідницькі та творчі здібності здобувачів освіти. Та все ж виважене використання ІКТ під час освітнього процесу, побудова в освітньому середовищі взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу позитивно впливають на освітню діяльність і, як наслідок, на розвиток цифрової компетентності усіх учасників освітнього процесу.

### **Список використаних джерел**

1. Антонюк Д. С. Теоретичні та практичні аспекти розроблення та використання цифрових освітніх ресурсів: погляд вітчизняних учених. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2020. № 3 (1). С. 189–196.

2. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2020. Вип. 1. С. 27–36.
3. Крупський Я.В., Михалевич В.М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій. Вінниця : ВНТУ, 2010. 72 с.
4. Морзе Н. В. Основи методичної підготовки вчителя інформатики : монографія. Київ : Курс, 2003. 372 с.
5. Спірін О.М. Критерії і показники якості інформаційнокомунікаційних технологій навчання. Інформаційні технології і засоби навчання. 2013. № 1(33).

## ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ

**Акімова Ольга Вікторівна**

доктор педагогічних наук, професор  
sopogov@ukr.net

**Сапогов Микита Володимирович**

Доктор філософії (PhD)  
nikitasapogov23@gmail.com

**Гапчук Яна Анатоліївна**

Доктор філософії (PhD)  
yhapchuk@vsru.edu.ua

**Салій Роман Вікторович**

аспірант

Кафедра педагогіки, професійної освіти та  
управління освітніми закладами

Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського, Україна

Лідерство вже тривалий час є фундаментальним аспектом суспільного розвитку, визначаючи хід історії через дії впливових індивідів та колективну волю груп. Прагнення зрозуміти та виховати в собі лідерські якості протягом століть цікавило вчених, практиків і філософів. Заглиблюючись у складнощі та виклики, які історично сприяли розвитку ефективного лідерства, маємо на меті пролити світло на постійні питання та сучасні дебати навколо того, що робить чудового лідера. Від стародавніх цивілізацій до сучасності, еволюція лідерства демонструє динамічну взаємодію культурних, соціальних та психологічних факторів, пропонуючи цінну інформацію про безперервні зусилля з виховання лідерів, здатних надихати, впроваджувати інновації та сприяти прогресу в умовах постійних змін [1].

Варто зазначити, що у історії педагогіки існує безліч наукових шкіл, які обґрунтовують історичні передумови проблеми розвитку та надають різні розуміння питань лідерства. Найпоширенішою є класифікація та порядок